

NOTA DE FUNDAMENTARE
la Proiectul de Lege privind speciile alogene invazive

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ

Proiectul de Lege privind speciile alogene invazive este elaborat de către Direcția politici în domeniul conservării naturii și biosecurității, Ministerului Mediului.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ

2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ

Proiectul de Lege privind speciile alogene invazive a fost elaborat și urmează a fi promovat întru îndeplinirea punctului 332 din Planului național de reglementări pentru anul 2025, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.841/2024, în baza acțiunilor 87, 88 și 90 Capitolul 27, Mediu și schimbări climatice, Clusterul 4, Agenda verde și conectivitatea sustenabilă din Programului național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pentru anii 2025-2029, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.306/2025.

2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative

Speciile alogene invazive sunt animale și plante introduse accidental sau deliberat într-un mediu natural în care nu se găsesc în mod normal, având consecințe negative grave asupra noului lor mediu. Acestea reprezintă o amenințare majoră pentru plantele și animalele native din Europa și sunt una dintre cele cinci cauze principale ale pierderii biodiversității. De asemenea, pot avea impacturi negative semnificative asupra economiei (impactul lor economic în UE a fost estimat la aproximativ 12 miliarde EUR pe an), precum și asupra sănătății umane, cum ar fi alergii severe și arsuri.

Problema speciilor alogene invazive este în prezent una de maximă importanță pentru conservarea patrimoniului natural. Răspândirea acestora a fost accelerată de intensificarea schimburilor comerciale, a turismului și a transportului transfrontalier de mărfuri. Speciile invazive pot afecta speciile native, astfel: pot concura cu ele, se

pot reproduce cu ele, le pot distruge habitatele sau pot introduce agenți patogeni sau paraziți noi, care să le dăuneze.

Flora Republicii Moldova include 5.568 specii de plante (dintre care 2.044 specii de plante superioare și 3.524 specii de plante inferioare), cu o serie de specii terțiare și cuaternare relict, iar câteva specii foarte rare sunt elementul sub endemic. Peste 30 de specii de plante lemnoase sunt surse importante de existență pentru populația rurală, circa 200 de specii de plante medicinale, în timp ce circa 700 de specii de plante din flora spontană sunt plante furajere care servesc drept hrană pentru animalele sălbatice și animalele domestice. Cartea Roșie a Republicii Moldova (ediția a 3-a) include 208 specii de plante rare, vulnerabile și pe cale de dispariție.

Diversitatea specifică regnului animal se explică prin varietatea peisajului unde există, la distanțe relativ mici, diverse tipuri de ecosisteme (păduri, ape, stepă, pășuni, stânci) și structuri morfologice ale reliefului (scorburi, terase, văi înguste etc.). Republica Moldova se învecinează cu regiunea Balcanilor și formează o zonă de tranziție între elementele faunei de stepă continentală asiatică și silvostepa europeană.

Există aproximativ 15.000 de specii de animale, dintre care: 474 specii sunt vertebrate (75 specii de mamifere, 281 specii de păsări, 14 specii de reptile, 14 specii de amfibieni și 90 specii de pești), alte specii fiind nevertebrate (în principal insecte).

Cea de-a treia ediție a Cărții Roșii a Republicii Moldova include 219 specii de animale rare, vulnerabile și pe cale de dispariție. Cele mai periclitate sunt reptilele, astfel că din totalul de 14 specii existente pe teritoriul țării, 9 specii (64,3%) sunt incluse în Cartea Roșie a Republicii Moldova.

Apariția unor specii alogene, fie animale, plante, ciuperci sau microorganisme, în medii noi nu reprezintă întotdeauna un motiv de îngrijorare. Cu toate acestea, o subgrupă semnificativă de specii alogene pot deveni invazive, având efecte dăunătoare grave asupra biodiversității și asupra serviciilor ecosistemice aferente, precum și alte efecte sociale și economice, care ar trebui prevenite. Aproximativ 12 000 de specii prezente în mediu pe teritoriului Europei sunt alogene, dintre care aproximativ 10 până la 15 % sunt estimate a fi invazive.

Speciile alogene invazive constituie un risc semnificativ pentru biodiversitatea și ecosistemele din Republica Moldova, cu efecte directe asupra diversității biologice, funcționalității ecosistemelor și securității economice și sociale. Principalele riscuri generate de aceste specii sunt:

1. **Pierderea biodiversității:** Speciile invazive concurează intensiv cu speciile autohtone pentru resursele ecologice, cum ar fi nutrienții, apă și spațiile de

reproducere, reducând semnificativ abundența și distribuția acestora. De exemplu, vegetația invazivă înlocuiește speciile native, perturbând structura și funcțiile ecosistemelor, ceea ce poate conduce la pierderea diversității floristice și faunistice.

2. Degradarea funcțiilor ecosistemice: Multe specii invazive generează modificări semnificative ale parametrilor ecologici, cum ar fi pH-ul solului, conținutul de nutrienți și structura fizică a solurilor. Aceste schimbări determină o scădere a fertilității solului și destabilizarea ecosistemelor naturale, afectând activitățile de producție agricolă și gestionarea resurselor forestiere.

3. Impactul asupra sectorului agricol: Speciile invazive au un impact direct asupra productivității agricole, prin competiția cu culturile agricole pentru apă și nutrienți și prin favorizarea dezvoltării organismelor dăunătoare (insecte, boli). De asemenea, unele plante invazive, afectează direct structura culturilor, provocând pierderi economice semnificative.

4. Modificarea serviciilor ecosistemice: Speciile invazive perturbă funcționarea ecosistemelor și afectează serviciile ecosistemice, cum ar fi polenizarea, filtrarea apei și ciclul substanțelor nutritive. Aceste perturbări au implicații directe asupra sustenabilității resurselor naturale și pot reduce eficiența acestora în susținerea comunităților locale, conform reglementărilor naționale și internaționale privind conservarea ecosistemelor.

5. Risc pentru sănătatea umană: Unele specii invazive reprezintă un risc pentru sănătatea publică, deoarece sunt vectori pentru agenți patogeni sau paraziți. De exemplu, specii de țânțari invazivi din genul *Aedes* pot transmite viruși precum dengue, Zika sau chikungunya.

6. Modificarea dinamicii faunistice: Introducerea și răspândirea speciilor invazive de animale (de exemplu, carnivore invazive sau specii de pești) afectează direct structura și funcțiile ecosistemelor acvatice și terestre. Aceste specii perturbă lanțurile trofice și influențează competiția interspecifică, prin prădarea speciilor vulnerabile sau prin competiția directă pentru hrană și teritoriu, ceea ce duce la scăderea diversității faunistice native.

7. Degradarea peisajelor și a potențialului turistic: Speciile invazive alterează peisajele naturale și afectează calitatea habitatelor, ceea ce reduce atractivitatea turistică a unor regiuni. Reglementările naționale și internaționale din domeniul protecției mediului și al turismului impun măsuri de protecție a peisajelor naturale și restaurarea habitatelor degradate, în vederea păstrării patrimoniului natural.

Speciile invazive provoacă un puternic impact negativ asupra biodiversității Republicii Moldova. Invazia speciilor sinantropice în ecosistemele naturale degradate împiedică procesele de refacere a biocenozelor naturale și afectează funcționalitatea acestora.

Utilizarea irațională a ecosistemelor naturale a dus la fragmentarea acestora, la reducerea considerabilă a numărului și chiar la dispariția unor specii. Absența rivalilor și prezența nișelor ecologice libere creează condiții prealabile pentru apariția speciilor invazive (străine) și creșterea numerică a unor specii autohtone, care prin dezvoltarea lor excesivă pot deveni invazive.

Aproximativ 150 de specii de animale invazive locuiesc pe teritoriul republicii, inclusiv aproximativ 130 de specii care dăunează culturilor și 15 specii - pădurilor. S-a constatat că pierderile anuale din agricultură constituie 5-10% la culturile de cereale, 15% la plantele de plivire și 25% la culturile perene.

Speciile invazive native sunt considerate șobolanul comun (*Rattus norvegicus*), șoarecele de casă (*Mus musculus*) și zeci de specii de insecte – principalii dăunători ai culturilor agricole și pădurilor. Specii invazive străine sunt considerate gândacul de Colorado (*Leptinotarsa decemlineata*), viermele de toamnă (*Hyphantria cunea*), musca mediteraneană de fructe (*Ceratitis capitata*), scara San Jose (*Quadraspidiotus perniciosus*) etc.

Buruienile cu caracter agresiv constituie 114 specii, dintre care 11 - specii de carantină. Reprezentanții acestor specii dăunează în cea mai mare parte ecosistemelor naturale ale pășunilor degradate și ecosistemelor agricole. *Acer negundo* reprezintă un pericol considerabil pentru ecosistemele forestiere.

Multe specii non-native de animale au fost introduse în mod deliberat, deși nu întotdeauna argumentate științific (câine raton, cerb, fazan etc.). De-a lungul anilor s-a observat că câinele raton și șobolanul comun au devenit specii invazive, iar cerbul pătat s-a dovedit a fi periculos pentru menținerea speciilor native de cerb comun.

Combaterea speciilor alogene invazive, cum ar fi arțarul american (*Acer negundo*), reprezintă o problemă în gestionarea pădurilor.

Schimbările climatice creează condiții favorabile pentru adaptarea multor insecte invazive. În 2007, apoi în 2009, din cauza acestui fenomen, peste 60 000 ha au fost invadate de lăcuste (*Calliptamus italicus*, *Paracyptera microptera*, *Oedaleus decorus* și *Chorthippus albomarginatus*). Eventuala încălzire în timpul iernii din ultimii ani a dus la creșterea numărului de specii dăunătoare, a densității acestora și a

intensității deteriorării culturilor. Un mare pericol este legat de adaptarea șobolanului comun (*Rattus norvegicus*) și a șoarecelui de casă (*Mus musculus*) la condițiile de mediu și la creșterea populației teritoriului.

Împreună cu daunele care pot fi cauzate economiei naționale, se intensifică procesele de răspândire a infecțiilor periculoase (tularemie, pseudo-tuberculoză, rabie etc.). Dintre cele 12 specii de căpușe ixodide, patru dintre ele (*Dermatentor marginatus*, *Dermatentor reticulatus*, *Haemaphysalis punctata*, *Haemaphysalis inermis*) au o capacitate mare de adaptare, locuind în diverse ecosisteme și parazitând un număr mare de animale și transmițând infecții periculoase.

Limitarea răspândirii speciilor invazive este esențială pentru menținerea echilibrului ecosistemelor și a funcțiilor vitale ale acestora. Aceste specii alterează structura și dinamica mediilor naturale, afectând relațiile dintre speciile native și resursele naturale. Invaziile biologice nu doar că reduc diversitatea speciilor, dar pot deteriora procesele ecologice fundamentale, precum ciclurile nutrienților, purificarea apei și protecția solului. În plus, impactul lor se resimte și în economie, prin distrugerea culturilor agricole sau afectarea turismului. Astfel, controlul și prevenirea invaziilor reprezintă o măsură esențială pentru conservarea resurselor naturale și pentru asigurarea unui mediu sănătos și sustenabil pe termen lung.

Situația actuală privind combaterea și impactul buruienii ambrozia (*Ambrosia artemisiifolia*) în Republica Moldova

Buruiiana ambrozia continuă să reprezinte o problemă majoră atât pentru mediu și agricultură, cât și pentru sănătatea publică, având un impact direct asupra creșterii cazurilor de rinită alergică în rândul populației.

1. Activitatea Inspectoratului pentru Protecția Mediului (IPM)

În vederea limitării răspândirii buruienii ambrozia și conștientizării societății privind efectele negative ale acesteia:

În 2023, au fost expediate circulare către toate administrațiile publice locale, fiind lichidate 87 focare de ambrozie și desfășurate 292 razii. Au fost întocmite 1 064 acte de inspectare, cu înaintarea prescripțiilor obligatorii, și aplicate 117 procese-verbale contravenționale conform art. 117 alin. (3) din Codul contravențional.

În 2024, au fost expediate 11 circulare, lichidate 16 focare și desfășurate 90 razii. Au fost întocmite 242 acte de inspectare și aplicate 58 procese-verbale contravenționale. Totodată, au fost publicate materiale tematice pe pagina web oficială

și în presa locală, precum și difuzate informații pe rețelele de socializare pentru recunoașterea morfologică a plantei.

2. Activitatea Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor (ANSA)

În perioada 2019–2024, inspectorii fitosanitari au efectuat acțiuni extinse de identificare și combatere a ambroziei:

A fost inspectată o suprafață totală de peste 1 256 021 ha, inclusiv cca. 15 mii ha terenuri neprelucrate.

Au fost aplicate măsuri agrotehnice pe 10 615,6 ha și tratamente chimice pe 3 831 ha.

În total, au fost întocmite 101 procese-verbale contravenționale.

Datele pentru 2024 indică o suprafață inspectată de 40 034 ha, pe care s-au aplicat măsuri agrotehnice pe 4 811 ha și tratamente chimice pe 3 471,5 ha, fiind întocmite 35 procese-verbale contravenționale.

Suplimentar, au fost desfășurate anual campanii de informare și conștientizare a populației, prin pliante („Atenție AMBROZIA – plantă alergenică”), materiale pe site-ul oficial și instruiți la nivel local. Din anul 2023 funcționează și linia telefonică „STOP AMBROZIA” (067144111, aplicația Viber), pentru implicarea cetățenilor în identificarea focarelor.

3. Impactul asupra sănătății publice (ANSP)

Conform datelor Agenției Naționale pentru Sănătate Publică, morbiditatea prin rinită alergică (cauzată inclusiv și de ambrozii) a înregistrat o tendință ascendentă în perioada 2019–2023:

Numărul cazurilor totale a crescut de la 3 034 (2019) la 3 410 (2023).

Prevalența a evoluat de la 8,6 la 10 mii locuitori (2019) la 13,9 la 10 mii locuitori (2022–2023).

Incidența cazurilor noi a crescut de la 4,7 la 10 mii locuitori (2019) la 7,7 în 2022, menținându-se la 7,2 în 2023.

Astfel, ambrozia reprezintă în continuare un factor determinant în creșterea numărului de cazuri de rinită alergică, cu un impact semnificativ asupra sănătății publice.

În Republica Moldova, cadrul legal actual nu abordează în mod specific problema speciilor alogene invazive, lăsând un gol important în gestionarea și protejarea ecosistemelor de impactul acestora. Este necesară o reglementare clară pentru a preveni și controla răspândirea tuturor speciilor alogene invazive nu doar selectiv pentru a proteja biodiversitatea națională.

3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse

3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Prezentul proiect reglementează cerințele referitoare la prevenirea, minimizarea și atenuarea efectelor dăunătoare asupra biodiversității în urma introducerii și răspândirii, atât intenționate, cât și neintenționate, a speciilor alogene invazive.

Proiectul urmărește armonizarea legislației naționale cu reglementările europene în vigoare, pentru a asigura conformitatea cu normele internaționale. Intrarea în vigoare a prezentei legi se va face conform prevederilor legale stabilite de legislația națională. Proiectul nu a prevăzut un termen extins pentru intrarea în vigoare, deoarece actele europene pe care se bazează sunt deja în aplicare.

Elementele noi ale acestui proiect includ:

Se efectuează o evaluare a riscurilor pentru întreaga gamă de specii alogene invazive, actuale și potențiale, având drept scop identificarea și cuantificarea impactului acestora asupra biodiversității, sănătății umane, siguranței publice și economiei. Evaluarea trebuie să includă o descriere detaliată a speciei, incluzând identitatea sa taxonomică, istoricul, aria naturală și aria sa potențială de răspândire. Totodată, se va analiza dinamica reproducerii și răspândirii speciei, ținând cont de condițiile de mediu necesare pentru aceste procese.

În cadrul evaluării, se vor examina modalitățile prin care specia poate fi introdusă și răspândită, atât intenționat, cât și neintenționat, luând în considerare mărfurile sau mediile cu care aceasta este, în mod obișnuit, asociată. Se va realiza o analiză aprofundată a riscului de introducere, stabilire și răspândire a speciei în regiunile biogeografice relevante, atât în condițiile actuale, cât și în contextul schimbărilor climatice previzibile.

Nivelul actual de răspândire al speciei trebuie determinat, inclusiv cu indicarea prezenței acesteia în alte state, în special în Uniune și în țările învecinate. Pe baza acestor date, se vor face proiecții asupra răspândirii viitoare a speciei, ținând cont de modelele științifice disponibile. Evaluarea riscurilor trebuie să includă și o analiză a efectelor dăunătoare asupra biodiversității și serviciilor ecosistemice, cu accent pe

impactul asupra speciilor indigene, siturilor protejate și habitatelor pe cale de dispariție. Totodată, se vor lua în considerare efectele asupra sănătății umane, siguranței și economiei, estimându-se și impactul potențial viitor.

În vederea stabilirii măsurilor adecvate, se vor evalua costurile potențiale ale pagubelor cauzate de răspândirea speciei, precum și beneficiile sociale și economice care pot rezulta din utilizarea acesteia. Evaluarea riscurilor trebuie realizată pe baza metodelor științifice recunoscute la nivel internațional și actualizată periodic, în funcție de noile date disponibile și de evoluția factorilor de mediu.

Regimul interdicțiilor privind speciile alogene invazive

Se interzice introducerea intenționată a speciilor alogene invazive de interes pentru Republica Moldova pe teritoriul național, inclusiv în regim de tranzit sub supraveghere vamală. Deținerea acestor specii, inclusiv în condiții de izolare, precum și creșterea acestora în scopul înmulțirii sunt strict interzise. Transportul speciilor alogene invazive pe teritoriul național, precum și către sau dinspre alte state, este interzis, cu excepția transportului realizat către instalații autorizate în scopul implementării măsurilor de eradicare.

De asemenea, este interzisă introducerea pe piață, utilizarea sau comercializarea acestor specii, sub orice formă. Se interzice reproducerea, creșterea sau cultivarea acestora, inclusiv în spații izolate, precum și eliberarea lor în mediu, în vederea prevenirii răspândirii și a impactului negativ asupra biodiversității, sănătății umane și economiei naționale.

Prin derogare în proiectul de lege va fi indicată posibilitatea instituirii unui sistem de autorizare prin care anumite activități ce implică specii alogene invazive pot fi permise în mod excepțional, în pofida interdicțiilor generale. Acest sistem este destinat exclusiv unităților de cercetare și instituțiilor specializate, care pot desfășura activități științifice și de conservare ex situ asupra acestor specii, cu condiția ca măsurile adoptate să prevină orice risc de răspândire accidentală în mediu.

În plus, în situațiile în care utilizarea produselor derivate din aceste specii este inevitabilă pentru protecția sănătății umane, sistemul de autorizare poate include și producția științifică, precum și utilizarea acestora în scopuri medicinale. Orice astfel de activitate este strict reglementată și monitorizată de autoritatea competentă, care stabilește criteriile de acordare, suspendare și retragere a autorizațiilor, precum și măsurile de control necesare.

Autorizațiile sunt limitate în timp și supuse unor condiții stricte, fiind acordate doar în cazurile în care nu se compromit eforturile naționale de prevenire și control al

speciilor alogene invazive. Acest mecanism asigură un echilibru între necesitățile științifice și protejarea biodiversității și a ecosistemelor naturale din Republica Moldova.

3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare

Opțiunile alternative la reglementările propuse în proiect ar putea include următoarele:

1. Reglementări dispersate în cadrul legislației existente

O posibilă alternativă ar fi fost modificarea și completarea unor acte normative în vigoare, prin introducerea unor dispoziții referitoare la speciile alogene invazive. Această abordare ar fi presupus reglementarea distinctă în diverse sectoare economice, fără un act normativ unitar, stabilind obligații specifice pentru autoritățile competente și operatorii economici din domeniile afectate.

Limitări: lipsa coerenței și fragmentarea normativă ar conduce la suprapuneri, lacune și interpretări neunitare privind competențele instituțiilor responsabile; aplicabilitate limitată deoarece reglementarea sectorială ar aborda doar parțial problematica speciilor invazive, lăsând numeroase aspecte esențiale, precum prevenirea și controlul integrat, insuficient tratate; dificultăți în implementare deoarece lipsa unei reglementări unitare ar îngreuna aplicarea sancțiunilor și coordonarea măsurilor la nivel național.

2. Acorduri voluntare și bune practici

O altă posibilitate ar fi fost promovarea unor acorduri de cooperare între autoritățile publice, operatorii economici din sectoarele expuse (transport, comerț, agricultură, silvicultură), organizațiile neguvernamentale și alte entități relevante, în vederea reducerii riscului introducerii și răspândirii speciilor invazive. Această metodă ar fi permis elaborarea unor ghiduri de bune practici aplicabile în domeniile susceptibile și desfășurarea unor campanii de conștientizare adresate actorilor economici și publicului larg.

Limitări: lipsa caracterului obligatoriu ar limita aplicarea uniformă și sistematică a măsurilor; predominanța interesului economic ar permite operatorilor economici să ignore măsurile voluntare, fiind astfel o eficiență redusă, deoarece statul nu ar dispune de instrumente pentru impunerea măsurilor la nivel național.

3. Instrumente economice și stimulente

Această alternativă ar fi presupus instituirea unor mecanisme economice pentru descurajarea introducerii și răspândirii speciilor invazive și pentru sprijinirea măsurilor de control. Printre acestea s-ar fi numărat taxe ecologice aplicabile importului și comercializării speciilor cu potențial invaziv, subvenții pentru acțiuni de eradicare și control, precum și finanțarea unor proiecte de restaurare ecologică.

Limitări:

- abordare insuficientă în privința prevenției, deoarece aceste măsuri nu oferă un cadru normativ pentru prevenire, intervenție timpurie și sancționare;
- constrângeri financiare, deoarece crearea și gestionarea unui fond special presupun resurse bugetare și administrative semnificative;
- eficiență limitată în absența sancțiunilor și obligațiilor clare.

4. Educație, informare și conștientizare publică

O altă soluție ar fi fost inițierea unor campanii de sensibilizare a populației și operatorilor economici cu privire la riscurile asociate speciilor invazive, integrarea problematicei acestora în curricula școlară și crearea unei platforme naționale pentru semnalarea și monitorizarea fenomenului.

Limitări: efect pe termen lung, dar fără aplicabilitate imediată, deoarece conștientizarea nu oferă soluții rapide și eficiente pentru prevenire; lipsa măsurilor concrete de control, informarea publicului neputând substitui obligațiile impuse printr-un cadru normativ clar; lipsa unui mecanism de aplicare, deoarece fără măsuri coercitive și instituții responsabile, fenomenul nu poate fi controlat eficient.

5. Cercetare și monitorizare

O altă posibilă abordare ar fi fost dezvoltarea unui sistem național de supraveghere menținut pe baze de date, tehnologii avansate (imagini satelitare, drone, inteligență artificială), finanțarea proiectelor de cercetare pentru identificarea celor mai eficiente metode de prevenire și control, precum și crearea unor grupuri de experți pentru evaluarea periodică a impactului speciilor invazive asupra ecosistemelor.

Limitări: monitorizarea fără măsuri concrete nu este suficientă, supravegherea și analiza fenomenului neîmpiedicând introducerea și răspândirea speciilor invazive; lipsa unui cadru pentru aplicarea rezultatelor, deoarece fără o legislație clară, soluțiile propuse rămân neaplicate; costuri ridicate, fără un impact imediat, deoarece beneficiile acestor investiții sunt limitate în absența unor măsuri legislative clare.

Aceste alternative nu au fost considerate suficiente deoarece nu oferă un cadru unitar, obligatoriu și eficient pentru prevenirea și gestionarea speciilor alogene

invazive. Reglementarea dispersată în legislația existentă ar fi generat incoerență, suprapuneri și lacune, iar acordurile voluntare și stimulentele economice nu ar fi asigurat conformarea generalizată. Educația și cercetarea, deși esențiale, nu pot substitui un mecanism legislativ clar și aplicabil imediat. Prin urmare, s-a decis elaborarea și adoptarea unei legi dedicate, care să asigure o abordare integrată, măsuri obligatorii și instrumente clare de implementare și sancționare.

4. Analiza impactului de reglementare

4.1. Impactul asupra sectorului public

Implementarea prevederilor Proiectului de Lege privind speciile alogene invazive nu au impact asupra sectorului public și nu generează impacturi structurale și instituționale asupra sistemului administrației publice, precum și nu solicită întreprinderea a careva acțiuni de reformă structurală sau instituțională.

Agenția Națională pentru Siguranța Alimentelor (ANSA) și Inspectoratul pentru Protecția Mediului, vor trebui să efectueze inspecții și controale stricte pentru a se asigura că legislația este respectată în ceea ce privește supravegherea răspândirii speciilor alogene invazive pe teritoriul național, cât și verificarea importurilor surselor (puieți sau alt material genetic) cu potențial invaziv. Alinierea la standardele și regulamentele Uniunii Europene în ceea ce privește protecția faunei și florei sălbatice va întări cooperarea între Republica Moldova și Uniunea Europeană. Aceasta poate duce la consolidarea relațiilor diplomatice și economice, precum și la sprijin financiar și tehnic din partea Uniunii Europene în implementarea și monitorizarea acestor măsuri. Agenția de Mediu va emite, reînnoi, suspenda sau retrage autorizațiile necesare pentru activitățile care implică gestionarea speciilor alogene invazive, va ține și administra Registrul național al speciilor alogene invazive, va informa autoritățile și publicul despre măsurile adoptate și despre riscurile asociate acestor specii prin intermediul paginilor oficiale de internet și al campaniilor de conștientizare, precum și monitorizarea utilizării speciilor alogene invazive în activități de cercetare și dezvoltare.

4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative

Implementarea proiectului de lege, în etapa actuală, nu generează costuri financiare directe, întrucât acesta stabilește doar cadrul normativ general și mecanismele instituționale necesare pentru prevenirea și gestionarea speciilor alogene invazive. Cheltuielile bugetare vor apărea ulterior, odată cu aprobarea listei speciilor

alogene invazive și cu adoptarea măsurilor concrete de eradicare, control sau limitare, în funcție de necesitățile identificate pe teren.

4.3. Impactul asupra sectorului privat

Adoptarea unei legi dedicate speciilor alogene invazive va avea unele efecte asupra sectorului privat, în special asupra sectorului agricol și zootehnic.

În agricultură, buruienile alogene invazive, cum este ambrozia (*Ambrosia artemisiifolia*), se caracterizează prin o creștere rapidă, o producție mare de semințe (până la 60.000–100.000 semințe/planta) și adaptabilitate la diverse tipuri de sol. Aceste trăsături o fac extrem de competitivă față de culturile agricole, reducând accesul acestora la apă, nutrienți și lumină. Infestarea cu ambrozie poate determina pierderi de producție de până la 20–30% în culturile de porumb și floarea-soarelui, iar costurile de întreținere cresc prin necesitatea aplicării suplimentare de erbicide și lucrări agrotehnice.

În sectorul acvaculturii, soretele (*Lepomis gibbosus*) este o specie de pește originară din America de Nord, caracterizată printr-o reproducere rapidă, adaptabilitate la diverse medii acvatice și un comportament agresiv față de speciile autohtone. Aceasta concurează cu peștii locali pentru hrană și habitat, afectând semnificativ productivitatea și echilibrul ecosistemelor acvatice.

De asemenea, cormoranul mare (*Phalacrocorax carbo*) este o pasăre piscivoră de dimensiuni mari, cu toate că nu este alogenă dar cu un potențial mare de invazie, cu o capacitate de consum zilnic de pește de până la 500–700 g/individ. Populațiile mari de cormorani pot reduce semnificativ stocurile de pește în lacuri și iazuri de producție, perturbând activitatea piscicolă comercială și reproducerea speciilor valoroase.

Impactul acestor specii este cumulativ: ele pot modifica ecosistemele naturale, reduce diversitatea biologică și afecta economic sectoarele productive. Prin urmare, adoptarea unei legislații dedicate și implementarea unui program național de prevenire, monitorizare și control sunt esențiale pentru limitarea răspândirii, protejarea resurselor naturale și asigurarea dezvoltării durabile a Republicii Moldova.

Pe de o parte, legea va impune noi obligații pentru agenții economici care importă, comercializează, transportă sau utilizează specii cu potențial invaziv. Aceștia vor trebui să implementeze măsuri de prevenire a introducerii și răspândirii speciilor

invazive, să efectueze evaluări de risc și să respecte restricțiile impuse asupra anumitor specii considerate periculoase pentru biodiversitate și economie.

Pe de altă parte, legea creează oportunități pentru sectorul privat, în special pentru companiile care oferă soluții de control, eradicare și monitorizare a speciilor invazive. Sectorul cercetării și inovării va putea beneficia de fonduri și contracte pentru dezvoltarea unor metode eficiente de gestionare a acestor specii. De asemenea, operatorii economici care respectă noile reglementări pot obține un avantaj competitiv prin adoptarea unor practici sustenabile și responsabile din punct de vedere ecologic.

În concluzie, deși legea poate genera costuri inițiale și obligații suplimentare pentru sectorul privat, pe termen lung aceasta contribuie la protejarea resurselor naturale, reducerea pagubelor economice cauzate de speciile invazive și promovarea unor modele de afaceri durabile.

4.4. Impactul social

4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal

4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen

Aprobarea legii privind speciile alogene invazive va avea un impact social considerabil, influențând sănătatea publică, economia și mediul. Printre principalele efecte sociale ale legii se numără:

Aceste specii pot fi purtătoare de agenți patogeni care afectează omul, animalele domestice și fauna sălbatică, contribuind la apariția și răspândirea bolilor, reprezentând un risc direct pentru sănătatea populației. De exemplu, țânțarul tigru asiatic (*Aedes albopictus*) este responsabil de transmiterea unor agenți patogeni periculoși, ceea ce reprezintă un risc major pentru sănătatea publică. În același timp, speciile invazive acvatice sau vegetale pot deteriora calitatea apei și a solului prin producerea de toxine sau modificarea compoziției microbiologice, iar consumul apei sau al alimentelor provenite din medii afectate poate genera îmbolnăviri și tulburări de sănătate. Reducerea biodiversității locale cauzată de aceste specii poate diminua disponibilitatea resurselor alimentare sigure și poate crește riscul consumului de produse contaminate sau cu valoare nutritivă redusă.

În sectoarele agricole și silvice, măsurile de control și eradicare a speciilor invazive vor proteja resursele naturale, contribuind astfel la stabilitatea economică a fermierilor și întreprinzătorilor locali. Aceste măsuri vor reduce pierderile economice și vor sprijini dezvoltarea unei economii sustenabile, în special în regiunile vulnerabile.

În plus, legea va îmbunătăți conștientizarea publicului cu privire la pericolele reprezentate de speciile invazive, promovând un comportament responsabil față de mediu. Campaniile de sensibilizare vor încuraja cetățenii să se implice activ în protejarea biodiversității și a resurselor naturale.

Aprobarea acestei legi va sprijini și colaborarea regională și internațională, facilitând parteneriatele în gestionarea problemelor ecologice comune. Republica Moldova va avea ocazia să se integreze în strategii de protecție a mediului la nivel european și să colaboreze eficient cu statele vecine și organizațiile internaționale.

Prezenta Normă nu aduce atingere cerințelor prevăzute în Legea nr. Nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Proiectul de Lege nu influențează în mod diferit femeile, bărbații și minoritățile de gen precum și măsurile menite să elimine discriminarea și să promoveze oportunitățile egale în toate domeniile vieții sociale.

4.5. Impactul asupra mediului

Aprobarea legii privind speciile alogene invazive în Republica Moldova, care transpune Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului, reprezintă un demers esențial pentru conservarea biodiversității și prevenirea efectelor ecologice nefaste generate de aceste specii. Acest act normativ stabilește norme stricte pentru prevenirea, diminuarea și gestionarea răspândirii speciilor invazive, având un impact semnificativ asupra ecosistemelor naturale și resurselor biologice ale țării.

Importanța reglementării speciilor alogene invazive

Speciile alogene invazive sunt organisme introduse intenționat sau accidental într-un ecosistem străin, unde nu dispun de factori de control biologic și unde se pot dezvolta rapid, afectând echilibrul ecologic. Acestea pot conduce la declinul populațiilor locale de plante și animale prin competiție pentru resurse, prădare sau transmiterea patogenilor. De exemplu, în Republica Moldova, specii precum ambrosia (*Ambrosia artemisiifolia*) sau racul roșu de Louisiana (*Procambarus clarkii*) au determinat perturbări ecologice semnificative, afectând atât flora și fauna autohtonă, cât și sănătatea umană.

Legea privind speciile alogene invazive are drept scop protejarea biodiversității prin impunerea unor măsuri stricte de prevenire a introducerii și propagării acestora. Aceste măsuri includ monitorizarea continuă a speciilor existente, interzicerea

importului speciilor cu risc invaziv, elaborarea unor strategii naționale de combatere și implementarea unor programe de eradicare și control, bazate pe cercetări științifice.

Impactul asupra ecosistemelor și biodiversității

Ecosistemele acvatice

Speciile invazive pot altera profund structura ecosistemelor acvatice, influențând procesele biologice și chimice din mediul acvatic. Plantele acvatice invazive, precum *Elodea canadensis*, contribuie la eutrofizarea apelor prin acumularea excesivă de nutrienți, reducând oxigenul dizolvat și generând mortalitate piscicolă. Peștii invazivi, precum carasul argintiu (*Carassius gibelio*), reduc drastic populațiile de specii native prin competiția pentru hrană și habitat. De asemenea, racul roșu de Louisiana a provocat dezechilibre trofice, afectând atât organismele acvatice, cât și structura malurilor prin săparea galeriilor în sol. Această degradare a habitatelor acvatice duce la pierderea unor specii de pești valoroși din punct de vedere economic și ecologic, precum și la reducerea calității resurselor de apă.

Ecosistemele terestre

În habitatele terestre, speciile invazive pot destabiliza structura și funcționalitatea ecosistemelor prin competiția agresivă cu speciile autohtone. De exemplu, plantele invazive, precum iarba de pampas (*Cortaderia selloana*), pot forma populații monodominante, reducând diversitatea floristică și afectând organismele dependente de vegetația nativă. Dăunătorii forestieri, cum ar fi gândacul de frasin (*Agrilus planipennis*), sunt capabili să distrugă pădurile autohtone, generând pierderi ecologice și economice semnificative. În plus, modificările induse în compoziția solului pot afecta procesele de regenerare naturală, slăbind reziliența ecosistemelor forestiere.

Ecosistemele agricole

Agricultura este unul dintre sectoarele cele mai afectate de prezența speciilor invazive. Plantele invazive, cum ar fi ambrozia, concurează direct cu culturile agricole pentru resurse, reducând fertilitatea solului și producțiile agricole. De asemenea, insectele invazive, precum musculița albă (*Bemisia tabaci*), acționează ca vectori pentru virusuri fitopatogene, cauzând epidemii în culturile de legume și fructe. Răspândirea accelerată a unor buruieni periculoase, precum porumbul sălbatic (*Sorghum halepense*), impune utilizarea intensivă a erbicidelor, ceea ce are consecințe nefaste asupra calității solului și biodiversității microbiene. De asemenea, speciile

invazive pot reduce capacitatea ecosistemelor agricole de a susține activități economice sustenabile pe termen lung.

Ecosistemele urbane și periurbane

În mediul urban, speciile invazive afectează atât biodiversitatea, cât și sănătatea umană. De exemplu, țânțarul tigru asiatic (*Aedes albopictus*) este responsabil de transmiterea unor agenți patogeni periculoși, ceea ce reprezintă un risc major pentru sănătatea publică. Plantele invazive pot compromite integritatea infrastructurii verzi a orașelor, degradând parcurile și grădinile urbane. Creșterea costurilor de întreținere a spațiilor verzi și necesitatea aplicării unor măsuri suplimentare de control sporesc povara financiară asupra administrațiilor locale.

Ecosistemele de pășuni și zonele umede

Pășunile și zonele umede sunt ecosisteme vulnerabile la impactul speciilor alogene invazive. Plantele invazive, precum salcia hibridă (*Salix x rubens*), colonizează agresiv zonele umede, reducând habitatul disponibil pentru păsările acvatice și amfibieni. În ecosistemele de pășuni, înlocuirea speciilor furajere native cu specii invazive afectează productivitatea terenurilor și modifică structura chimică și biologică a solului, reducând capacitatea ecosistemelor de a susține activitățile agro-pastorale.

Impactul asupra biodiversității

Speciile alogene invazive reprezintă una dintre principalele amenințări la adresa biodiversității, afectând diversitatea genetică, specifică și ecosistemică. Prin competiția directă cu speciile autohtone, acestea conduc la reducerea numărului de specii indigene, favorizând dezechilibre ecologice. Pierderea biodiversității duce la scăderea funcționalității ecosistemelor și la reducerea rezilienței acestora la schimbările climatice și alte perturbări antropice. De asemenea, introducerea patogenilor asociați speciilor invazive poate declanșa epidemii în rândul faunei și florei native, accentuând vulnerabilitatea ecosistemelor.

Implementarea legislației și măsuri de gestionare

Adoptarea și aplicarea legii privind speciile alogene invazive este esențială pentru implementarea unor măsuri eficiente de prevenire, monitorizare și combatere a acestora. Reglementările impuse vor permite limitarea introducerii și răspândirii speciilor invazive prin restricționarea importurilor, promovarea restaurării habitatelor afectate și sporirea gradului de conștientizare a populației.

Prin transpunerea Regulamentului (UE) nr. 1143/2014, Republica Moldova se aliniază standardelor europene și colaborează cu alte state pentru implementarea unor strategii comune de combatere a speciilor invazive. Pe termen lung, aceste măsuri vor contribui la menținerea echilibrului ecologic și protejarea resurselor naturale pentru generațiile viitoare. Implementarea unui cadru legislativ coerent și aplicabil va asigura conservarea ecosistemelor și reducerea impactului distructiv al speciilor invazive asupra mediului și biodiversității.

4.6. Alte impacturi și informații relevante

Nu este aplicabil

5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE

Prezenta Lege aliniază:

Regulamentul (UE) NR. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului din 22 octombrie 2014 privind prevenirea și gestionarea introducerii și răspândirii speciilor alogene invazive, CELEX:32014R1143.

Regulamentul delegat (UE) 2018/968 al Comisiei din 30 aprilie 2018 de completare a Regulamentului (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului referitor la evaluarea riscurilor în ceea ce privește speciile alogene invazive, CELEX:32018R0968.

Regulamentul de punere în aplicare (UE) 2016/145 al Comisiei din 4 februarie 2016 de adoptare a formatului documentului care servește drept dovadă a eliberării de către autoritățile competente ale statelor membre a autorizației care permite unităților să efectueze anumite activități legate de speciile alogene invazive de interes pentru Uniune, în conformitate cu Regulamentul (UE) nr. 1143/2014 al Parlamentului European și al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene L 30/1 din 05.02.2016, CELEX: 32016R0145.

Pentru a demonstra gradul de compatibilitate a Proiectului de Lege privind speciile alogene invazive cu legislația Uniunii Europene, au fost elaborate tabelele de concordanță, care vor fi supuse expertizei de compatibilitate de către Centrul de Armonizare a Legislației.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ

În scopul respectării prevederilor art.9 a Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, anunțul privind inițierea elaborării proiectul de

Lege, a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, la compartimentul „Transparență decizională” rubrica „Proiecte de documente” și pe <http://www.particip.gov.md> la data de 27.05.2025.

(https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14580)

După examinare în cadrul ședinței Secretarilor generali ai Ministerelor și înregistrării proiectului propus, se preconizează consultarea oficială a acestuia, sub formă de avizări ale acestora și, după caz, organizarea dezbaterilor pe marginea obiecțiilor în cadrul ședințelor publice, cu autoritățile publice centrale de specialitate, organele de stat abilitate și cu reprezentanții sectorului privat.

Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate, inclusiv ale operatorilor cu activități în domeniile reglementate vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului propus.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege va fi remis Centrului Național Anticorupție pentru expertiză anticorupție, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și Ministerului Justiției pentru expertiză juridică în conformitate cu art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Informația privind rezultatele expertizelor va fi inclusă după recepționarea raportului de expertiză anticorupție și juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Implementarea Proiectului de Lege privind speciile alogene invazive va modifica și completa Legea nr.149/2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura și Legea nr.239/2007 regnului vegetal.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Prin intervenția propusă, se va crea cadrul juridic național privind speciile alogene invazive aliniat la acquis-ul comunitar și respectarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere. Implementarea prevederilor proiectului actului normativ se pune în sarcina Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Agenția de Mediu.

Lege, a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Mediului, la compartimentul „Transparență decizională” rubrica „Proiecte de documente” și pe <http://www.particip.gov.md> la data de 27.05.2025.

(https://particip.gov.md/ro/document/stages/*/14580)

După examinare în cadrul ședinței Secretarilor generali ai Ministerelor și înregistrării proiectului propus, se preconizează consultarea oficială a acestuia, sub formă de avizări ale acestora și, după caz, organizarea dezbaterilor pe marginea obiecțiilor în cadrul ședințelor publice, cu autoritățile publice centrale de specialitate, organele de stat abilitate și cu reprezentanții sectorului privat.

Comentariile, obiecțiile și propunerile părților consultate, inclusiv ale operatorilor cu activități în domeniile reglementate vor fi analizate și luate în considerație la îmbunătățirea proiectului propus.

7. Concluziile expertizelor

Proiectul de lege va fi remis Centrului Național Anticorupție pentru expertiză anticorupție, în conformitate cu art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative, și Ministerului Justiției pentru expertiză juridică în conformitate cu art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Informația privind rezultatele expertizelor va fi inclusă după recepționarea raportului de expertiză anticorupție și juridică.

8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent

Implementarea Proiectului de Lege privind speciile alogene invazive va modifica și completa Legea nr.149/2006 privind fondul piscicol, pescuitul și piscicultura și Legea nr.239/2007 regnului vegetal.

9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ

Prin intervenția propusă, se va crea cadrul juridic național privind speciile alogene invazive aliniat la acquis-ul comunitar și respectarea angajamentelor asumate în cadrul Acordului de Asociere. Implementarea prevederilor proiectului actului normativ se pune în sarcina Agenției Naționale pentru Siguranța Alimentelor, Inspectoratul pentru Protecția Mediului și Agenția de Mediu.

Secretar de stat

Grigore STRATULAT